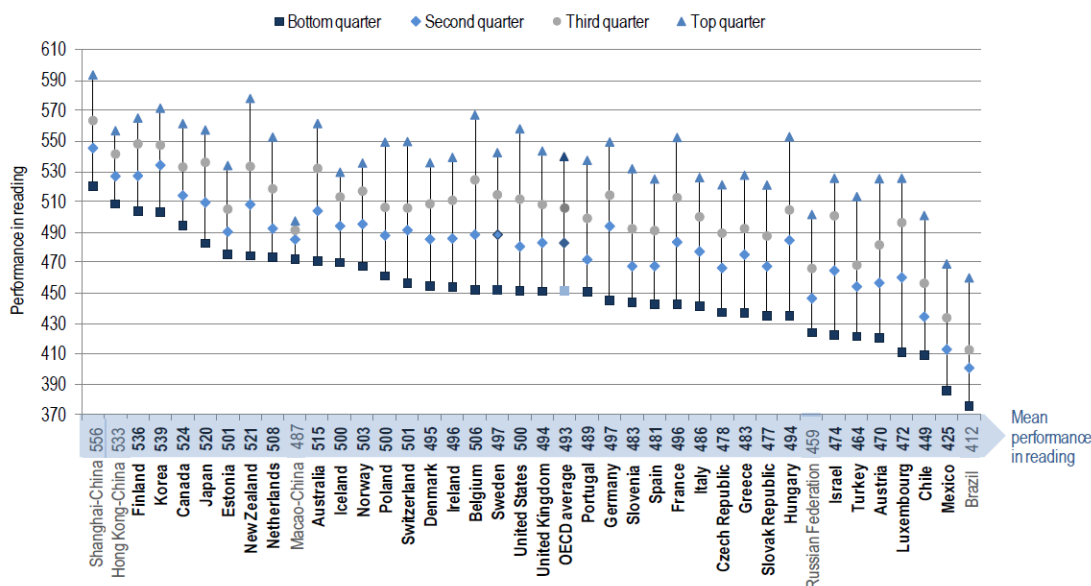

Obr. 3.1. Sociálně-ekonomické zázemí žáků má velký vliv na jejich výkony ve škole

Čtenářská gramotnost podle čtvrtin Indexu PISA ekonomického, sociálního a kulturního statutu (2009)

Jak rozumět tomuto grafu: Tento graf ukazuje rozdíly ve výkonech podle čtvrtin přiřazených sociálně-ekonomickému zázemí, které je měřeno podle Indexu PISA ekonomického, sociálního a kulturního statutu od těch nejvíce znevýhodněných žáků (spodní čtvrtina indexu) k těm maximálně zvýhodněným žákům (horní čtvrtina). Země jsou seřazeny sestupně podle středového skóre nejvíce znevýhodněných žáků. Označení zemí udávají průměrný výkon všech studentů (uvedeno v závorkách). Například na Novém Zélandu získali znevýhodnění žáci v průměru 475 bodů, zatímco zvýhodnění žáci 578 bodů a průměrný počet bodů v národním měřítku byl 521. Ekonomiky zemí, které nejsou členy OECD, jsou zahrnuty jen pro srovnání.

Zdroj: OECD (2010a), *PISA 2009 Results: Overcoming Social Background: Equity in Learning Opportunities and Outcomes (svazek II)*, OECD, Paříž.

See: <http://dx.doi.org/10.1787/888932561082>

Údaje potvrzují, že po letech povinné školní docházky, nedosáhne celá řada patnáctiletých žáků v zemích OECD ani minimální úroveň dovedností, které jsou nutné pro jejich další rozvoj. Sociálně-ekonomické prostředí jejich rodin je nadále znevýhodněné a znevýhodňuje i jejich výsledky ve škole.

Znevýhodněné školy mohou posílit negativní účinky sociálně-ekonomického zázemí

Několik zdrojů uvádí, že existují silné vztahy mezi znevýhodněnými školami a nízkou úrovní výkonů ve škole. Ve třetím mezinárodním srovnávacím testu z matematiky (TIMSS, 2007) se prokázal pozitivní vztah mezi školami s nižším počtem žáků z ekonomicky znevýhodněných rodin a lepšími výsledky v matematice, přičemž rozdíl byl až 50 bodů (Mullis, Martin a Foy, 2008). Výsledky PISA tuto skutečnost potvrzují (OECD, 2010b).³ Obr. 3.2 ukazuje, jak se čtenářská gramotnost patnáctiletých žáků liší nejen mezi školami, ale i v jednotlivých školách v rámci jedné země.⁴